

Det Syttende Capitel

Om Hindsgavls og Assens Amter.

Hindsgavls og Assens Amter. Disse fordum adskildte Cron-Lehn ere nu tvende sammenføjede Amter, under en Amtmand. De ligge paa Fyens nordre- og vester Side, hvor det lille Belts Vande adskilte dem fra Sønder- og Nørre-Jylland, men paa Landsiden berøres de med Østen og Søndens af Odense og Nyeborg Amter. Længden regnes fra Damsboe til Billeshave er sex, men Breden formedelst de mange Hav-Bugter ulige, dog gemeenlig to til to en halv Miil. Grunden findes næsten overalt, meget god og frugtbar paa alle Slags Korn-Avling og Skov-Vext. Den sidste er vel ikke overflødig, da man efterhaanden haver udryddet megen Skov og forøget Sædeland, dog findes ved nogle Herregaarde, og paa de Kongelige Rytter-Districter, gode Skove, saavelsom Fiske-Vande, og til Saltvands Fiskerie, gives dennem, som beboe Søe-Kysten af Beltet, god Anledning. Nogle benytte sig deraf, særdeles Øboerne og de ved Gamborg. Bonde-Almuen bestaaer vel for den største Deel af Fæste-Bønder eller Herregaards Tienere, og de som kaldes beneficeret eller henlagte til visse Stiftelser og Embeder: dog findes ogsaa blant dem en Deel Jordegne eller Selveyere. Hvad Fæste-Bønderne, saasom den største Deel, angaaer, da kand man til de Fyenske Proprietariers Roes i Almindelighed, sige (485) dette, at de gemeenligen omgaaes deres underliggende midelig og med al muelig Skaansel, saasom overbeviste om den Sandhed, at Bondens Velstand er Grunden til deres egen. I begge Amter ere de to Herreder Vends-Herret og Vaag Herret, med følgende Kirke-Sogne, Byer og Gaarde.

Vends-Herret, sorterende under Hindsgavls Amt, haver:

1. **Medelfart Kiøbsted**, Hindsgavls Slot, Fanø Gaarde
2. Ørslev, Ørslevbye, Ellese, Tellerup, Lammes-Mølle, Halge-Mølle, Kierlingbiørg, Ulvesrod, Ørslev-Skovgaard, Gammeldams Mølle, Hybek-Mølle, Tybring Hovetgaard.
3. Balsev, Guldbiørg, Mosegaard.
4. Huusbye, Eskier, Høyen, Tygenetorp, Hygene Mølle, Sønder Aaebye, Brandsøe, Vedelsborg Hovetgaard.
5. Gamborg, Estrup, Gamborg Mølle.
6. Nørre Aabye, Aabyelund, Bollerup, Brandstrup, Gadstrup
7. Herndrup
8. Roerslev, Blankbye.
9. Føns, Fønskov, Elle Hovetmærk, Bannerslund Hovetgaard.
10. Eybye, Valtersborg.
11. Udbye, Roenes, Roelund, Vibye, Vibye-Mølle.
12. Rørup, Aalsboe, Ebberup, Munkegaard, Dyemose, Bybmose, Ormehøj, Brenneredgaard, Grydsvad, Hakkebølle, Blankenborg, Søndergaard Herregaard, Grydsvad, Hakkebølle, Blankenborg, Søndergaard Herregaard, Erholm Herregaard.
13. Indslev, Allesvraae, Vegerup, Kirkebyeholm, Bubel, Gremmelykke (486)

14. Geldsted, Lungebye, Kindstrup, Geldsted, Torup, Hennerup, Trydengaard, Gillebroe-Mølle.
15. Asperup, Borringe, Kierbye, Korupgaard, Risinegaarde.
16. Brenderup, Broebye, Fyllested, Kiøstrup, Halsøe, Helsøegaard, Grærup, Skovhøyrup, Aæhøyerup, Tier??? Eller Hamborggard, Kiærsgaard Herre-Gaard, Varbieregaard.
17. Veybye, Røgle, Taarup, Kustrup med Mølle, A??? med Mølle, Bøgelunde, Avlsbyegaard, Skierbeks Mølle, Rubels Mølle, Staurbye, Stribs Færge-Huse, Bildeshave, Herregaard.
18. Kauslunde, Svendstrup, Valbye, Skrillinge.
19. Fielsted, Kaaberbøllegaarde, Fiellerup, Sletterud, Bildesbølle Herregaard.
20. Tanderup, NB ligger i Vaagherret, men sortere dog under Hindsgavl Amt in civilibus. Byer og Gaarde ere Hiortebye, Rørmosegaard, Nakke, Emtekier, Haar???, Estlund, Skierbekgaard, Ruegaard.

Vaag-Herret under Assens Amt, haver:

1. Assens Kiøbstæd, Baagøe.
 2. Kiøng, Søeholm Herregaard, Hiortholm, Holte Bye og Mølle, Verholm, Skrinshave, Bakhuset, Glumbierg, H???rup, Høybierggaarde, Glummerup.
 3. Ørte, Ladegaardsbye, Ulskovshuus, Topgaard, Perupgaard, Brendholtgaard, Skovhusene, Hyldekilde, Frebierg.
 4. Vedtofte, Mellemballe, Hesle, Brahesholm Herregaard (487)
 5. Søebye, Kirke-Søebye, Søe-Søebye, Tillidgaarde, Skovgaarde Herregaard.
 6. Barløse, Biering, Barløsegaard, Pugemølle, Stuen, Myllerup, Kaslunde, Foermose.
 7. Skydebierg, Skydebierg, Taarup, Gavebye, Aderup.
 8. Kierum, Medelbye, Saltofte, Ebberup, Ordbye, Turøe.
 9. Ørsted, Nyerup, Hagbierg, Krængerup Herregaard.
 10. Turup, Blangstrup.
 11. Holevad, Holevadgaard, Østerbyegaard, Kaarup, Ragebølle, Smerup, Mygin.
 12. Dræslette, Snabe, Flenstoftegaard, Brydegaarde, Skallrup, Mullerød, Brydehus, Ørbekgaard, Simmersholmgaard, Stærup, Anvernishaard.
 13. Søllested, Vistofte, Bukkerup, Faldengaard, Lysholtgaard, Rønnesgaard.
 14. Flemløse, Voldtofte, Moseboe, Hødebye, Dørup.
 15. Kierte, Mølleknep, Ørsbierg, Hierupe, Favrskov, Orrelykke eller Heen, Nyefæstegaard, Billeskovs Herregaard.
 16. Sønderbye, Fridrichsgave Herregaard.
 17. Gamtofte, Lilletoftegaard, Siøvdgaard, Hesteholmgaarde, Lundager, Balbroe, Eggerup, Aborre, Brahesborg Herregaard.
 18. Haarbye, Løgismose Herregaard, Ladegaard, Saarup, Nellemosebye og Mølle, Strandbye, Akkerup, Fielstrup.
 19. Sandager, Ørelund Herregaard, Nesbye, Stubberup, Taarup (488)
 20. Hellnes, Langsboegaard.
- NB. Tandrup Sogn hvis Kirke ligger i Vaag-Herret, se Vends Herret i Hindsgavls Amt, som tilforn er anført.

Medelfart. Kiøbstæden Medelfart i Hindsgavls Amt, 6 og en halv Miil fra Odense i Nordvest, hvor det mindre Belt er smallest, haver sit?? Navn af Færge-Stædet eller Overfarten til Snoghøy i

Jylland. Søe-Veyen er der mindre end en Fierding eller 3000 Alne. SVENO AGGONIS kalder den Cap. VI. Medium transitum. I Knitlinga Saga Cap III. og endnu tidligere i ÆLNOTHI Historie, om Kong CANUTI MARTYE, meldes ogsaa derom, ved Anledning af Kongens hastige Flugt fra Jylland til Fyen, da han blev forfulgt af de oprørske Bønder. Aar 1290 blev Byen opbrændt af de Norskes Flode, som??svarede Marsk Stigt Partie mod Kong ERICH MENDEVED. En gammel Codex i PET. DE. LUDEVIGS *Reliqv. Mfa. T. IX. P. 36* henfører dette til 1290 dog lides mere paa HVITFELD. Denne Autor beretter, at Aar 1358 ved Medelfart, eller som det synes, paa Vandet imellem Medelfart og Snoghøy, er skeet et forrædersk Mord paa de trende navnkundige Riddere Hr. Bugge af Hald som agtedes for en af de rigeste i sin Tiid, Hr. Otte Stisön, og Hr. Peder Andersen. Den gamle Sang, som derom er digtet og staaer blant de saa kaldte Kiæmpe-Viser P. II pag. 291, beskylder Medelfart Byes Borgere for at have øvet dette Mord, sigende at de til den Ende havde klædet sig i Harnisk, og selv ventet Saar af den Gierning, hvilket endogsaa indtil de sildigere Tider er følet af deres Eftermænd, som i Mandelod matte betale aarligen en liden Penge-Sum af Medelfart Bye til Hald Slot og Hr. Bugges Arvinger. Imidlertid gik Ordet, at de til den Misgierning (489) vare forledte af Kong WALDEMAR III. fordi bemeldte Riddere, tillige med flere af den Jydske Adel, havde sat sig mod Kongens strenge Regimente, og derfor vare stevnte under Leide, at komme til Dannehof i Nyeborg, hvor Kongen dog ikke mødte, men lod dem efter et ey urimeligt Rygte, omkomme paa deres Hiemreise over Beltet, skjønt han siden ved tolv Mænds Eed, efter den Tiids Brug, søgte at rense sig og nedslaae det Vanrygte.

Byens Tilstand og Næring. Medelfart er kuns en liden Bye af 1155 Rdlr. Consumption og 170 Familier, dog ikke ilde bygget. Monfr. Vernon roser den i sin Reise-Beskrivelse pag. 559 saaledes: ”Middelfart er en smuk liden Bye i et Landskab, som haver Overflødighed af alting. Derfra falder en meget deilig Udsigt paa den med Skov beklædte Jydske Landside. Derimellem løber det lille Belt i mange krumme Bugter og giver ved Afvexling et foranderligt Syn. Staden Fridericia kand ogsaa øynes derfra paa en liden Afstand.” Næringen beroer deels paa Sejlads og Bonde-Handel, deels paa de Reisendes Giennemfart, og deels paa Fiskerie, hvortil det smalle Sund giver god Anledning, ved Fiskenes Træk, paa visse Aarsens Tider. Særdeles falder her en egen Art af smaa med meget fede Sild, ligesom de der fanges i Sliestrømmen ved Capel. De kaldes her Knag-Sild, som med lidet Salt besprænges og røges, da de ere særdeles velsmagende. **Marsviins-Jagt.** Dernæst haves ogsaa gemenlig nogen Næring her paa Stedet af Marsvinenes Jagt og Fangst. Et eget Fisker-Compagnie er dertil berettiget. Med 30 til 40 Baade gjør man Jagt paa Marsvinene, jager den ind i Gamborgs Sund og dræber dem med Harpuner, da man ofte faaer nogle hundrede, ja undertiden (490) tusinde, hver af 3 a 4 Lispund Vægt, og smelter got Tran deraf (*)

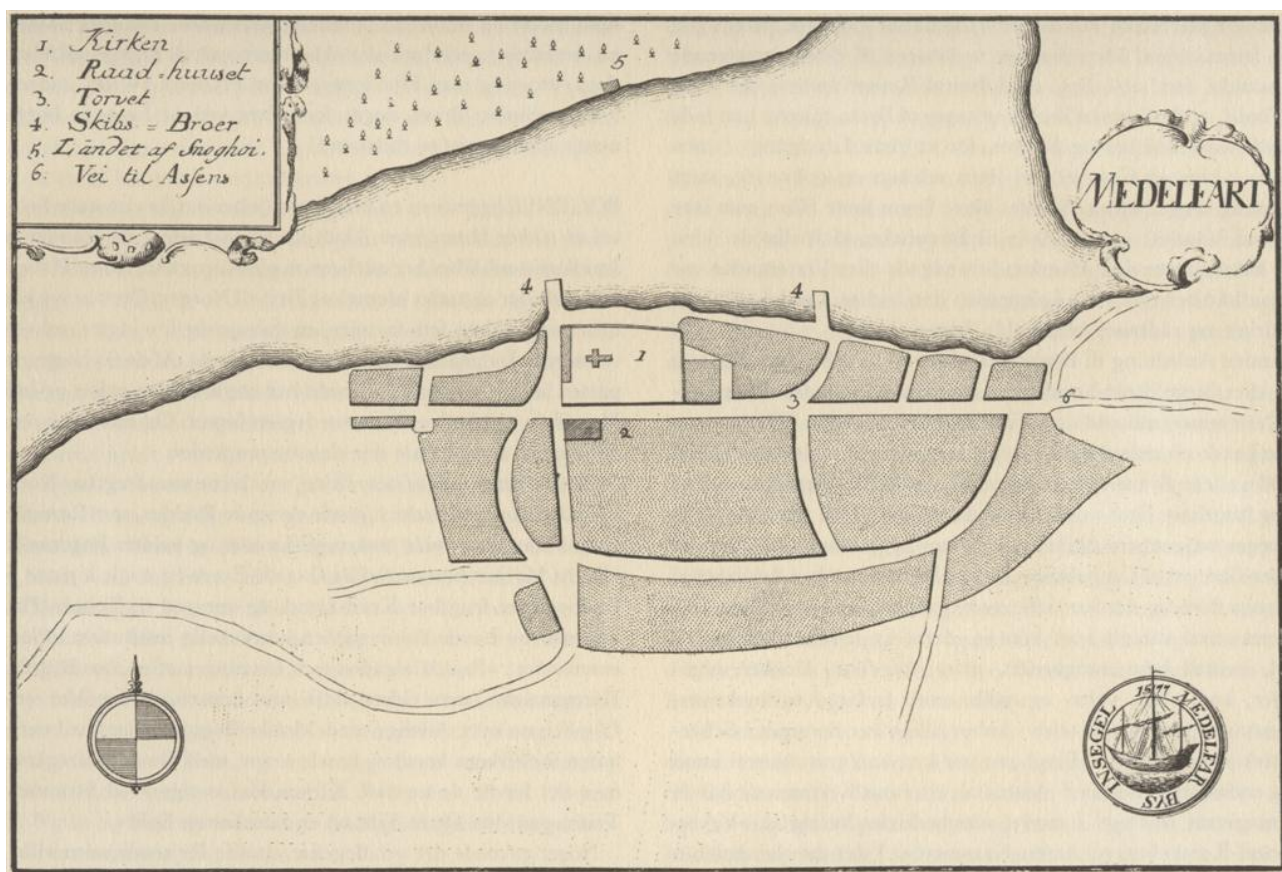
(*) I Medelfart Kirke har man ophængt nogle store beene af en Hval ?? efter den hosføyede Opskrift, Aar 1603, den 30 April blev tagen i dette Sund ved Hindsgavl Slot.

Byens Skiebne. ARENT BERNTSEN beretter i Danmarks Frugtbare Herlighed, p. 34. at Kong CHRISTIAN IV. havde ladet Medelfart saavelsom Assens befæste, men deraf sees nu omstunder ingen Fodspoer, undtagen i Seign. Verkmeisters Lykke lidt uden for Byen. I TH. BIRKERODS Mfs. Findes at Medelfart Aar 1603 meget haardelig blev hiemsøgt af en pestilentialsk Syge, hvorover alle Velhavende forlade den, og begave sig andensteds hen, men af de Fattige som bleve tilbage døde 500 Mennesker. Nyeligen, nemlig 1761 blev Medelfart ogsaa blottet for en Deel af sine Indbyggere, ved den heftig grasserende Blodgang, indført af de fra Holsteen tilbagekommende

Krigsfolk, som dermed vare befængte, og ved Overfarten fra Snoghøj, toge en stor Deel af Byens Indbyggere i Graven med sig.

Kirken. Sogne-Kirken, kaldet St. Nicolai Kirke, er gammel, og dens Taarn, ligesom paa Landsbye-Kirkerne, men paa Taget staaer et lidet Spiir. Indvortes ere smukke Ornamente, og i Pavedommets Tiid fandtes adskillige Helgens Altere, blant hvilke St. Nicolai var det anseeligste, og ved Gaver til Siele-Messe vel beriget.

Skole. En Latinsk Skole var her indtil 1739 da den tillige med nogle flere i de smaae Kiøbstæder, fandtes overflødig, ??? efterdi Kolding, som ligger ikkun to, og Fridericia én Miil derfra, have gode Skoler. Saa at dennes Indkomst anvendtes til andre Fyenske (491) Skolers Forbedring. Af aarlige Markeder holdes her ikke mindre end fire, nemlig: den 14 Februarii, 4 Julii, 12 September og 31 October.

Færgestedet Striib. En liden halv Miil fra Middelfart mod Østen, er et Færgested, kaldet Striib, som siden sit Anlæg, midt i forrige Seculo, betager Medelfart Bye noget af sin Næring, saavidt samme beroer paa de Reysende Overfart til Jylland, da mange som agte sig derhen, tage Veyen fra Striib til Fridericia, hvor det lille Belt er noget bredere, Fragten dog lettere af Færger og Baade.

Sophiæ-Odde. Dette Færge-Sted findes paa de fleste Landkort betegnet med det Navn Sophiæ-Odde, og af nogle Udlændere ansees det for en Stad og Fæstning, skjønt her dog ikke findes andet end et Par Færge-Mænds Gaarde, omgivne med temmelig vidtløftige Fodspoer af Volde og Graver. Oprindelse her til, var det af Høylovlige Kong FRIDERICH III fattede Forsæt, at anlegge paa den Fyenske Strandkant, en nye Stad, hvis Navn skulle svare til det lige over for paa Jyllands Side liggende Fridericia, som af Begyndelsen kaldtes Fridrichs-Odde, hvorfor dette Sted skulle kaldes efter hans Dronnings Navn, Sophiæ Odde. Men skjønt Skandserne bleve opkastede, og endnu sees kiendelig nok, blev dog Stadens Anleggelse tilbage, og det deels af andre borgelige Aarsager, deels ogsaa af Mangel paa tilstrækkeligt Vand, hvilket de høye Strandbanker ikke kunde have i tilstrækkelig Forraad. Paa denne Odde, som haver været bevoxet med smuk Skov, laae fordum et Herre-Sæde ved Navn Søeborg.

Assens. Assens er en Kiøbstæd i det Amt som deraf bærer Navn. Den ligger paa Fyens Vester Side, hvor det lille Belt aabner sig og er to Miile bredt. Elevatio er 55 Grader 20 Minuter. Byens Alder vides ikke, (492) men Stedets Navn synes at give en høy Alderdom tilkiende, da den første Stavelse uden Tvivl haver sin Oprindelse fra de ved Christi Fødsels Tiid i Norden indkomne Aser eller Asiater under Othins An førelse. I Landets gamle Sprog betegner det baade her og ved Kalundborg, samt paa flere Steder, en særdeles Helligdom og Høyagtelse (*) Den sidste Stavelse er egentlig ikke

Erik Pontoppidan, Den Danske Atlas Tomus III, 1764

Sens men Nes, da en Odde og Udkant mod Havet, følgelig er Assens, rettere Asnes af samme Bemærkelse, som Hellenes, et helligt Forbiereg.

Imidlertid forekommer om Assens Bye ikke noget sønderligt i Historien, førend i de sildigere Tider, ved Anledning af visse Herrers Sammenkomst, saasom at Dronning MARGRETHE og Kong ERICH POMERAN. Aar 1396 derhen havde forskrevet de Slesvigske og Holstenske Herrer, med hvilke de ville handle om Lehn-Rettigheder, skjønt det Møde var frugtesløst.

I Reformationens Tiid vare Assens Indbyggere blant de første som antog Lutheri Lærdom, efter at de ved deres Præst Christen Skrok vare blevne underviiste om Pavedømmets Vildfarelse. Da Biskop Jens Beldenak de fornåm, skrev han til Assens Borgere, det daarlige Hyrde-Brev, som staaer at læse hos A. HVITFELD pag. 1300 forsikrende dem, det var bedre at baade han selv og alle Lutherske Prædikanter hængtes u Gallien, end at en Messe skulle nedlægges (493) Christen Skrok blev ham Giensvaret ikke skyldig, og denne Mand mødte siden paa Rigsdagen i Kiøbenhavn, tillige med Magister Hans Tausan, og flere Protestanter, for at aflegge sin Bekiendelse. See lidet meere om ham *Annal. Ecel. Danicæ* Tom. II pag. 798 seqv.

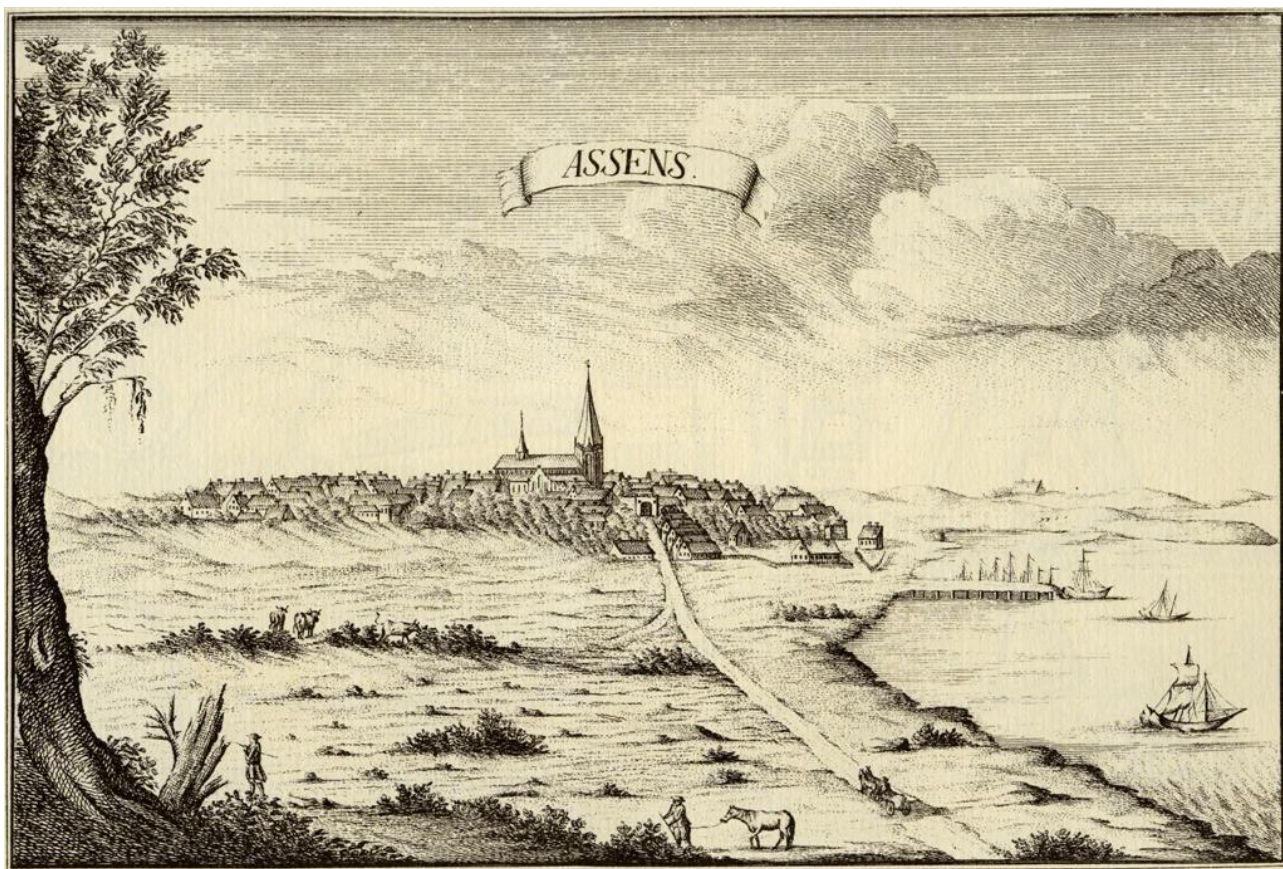
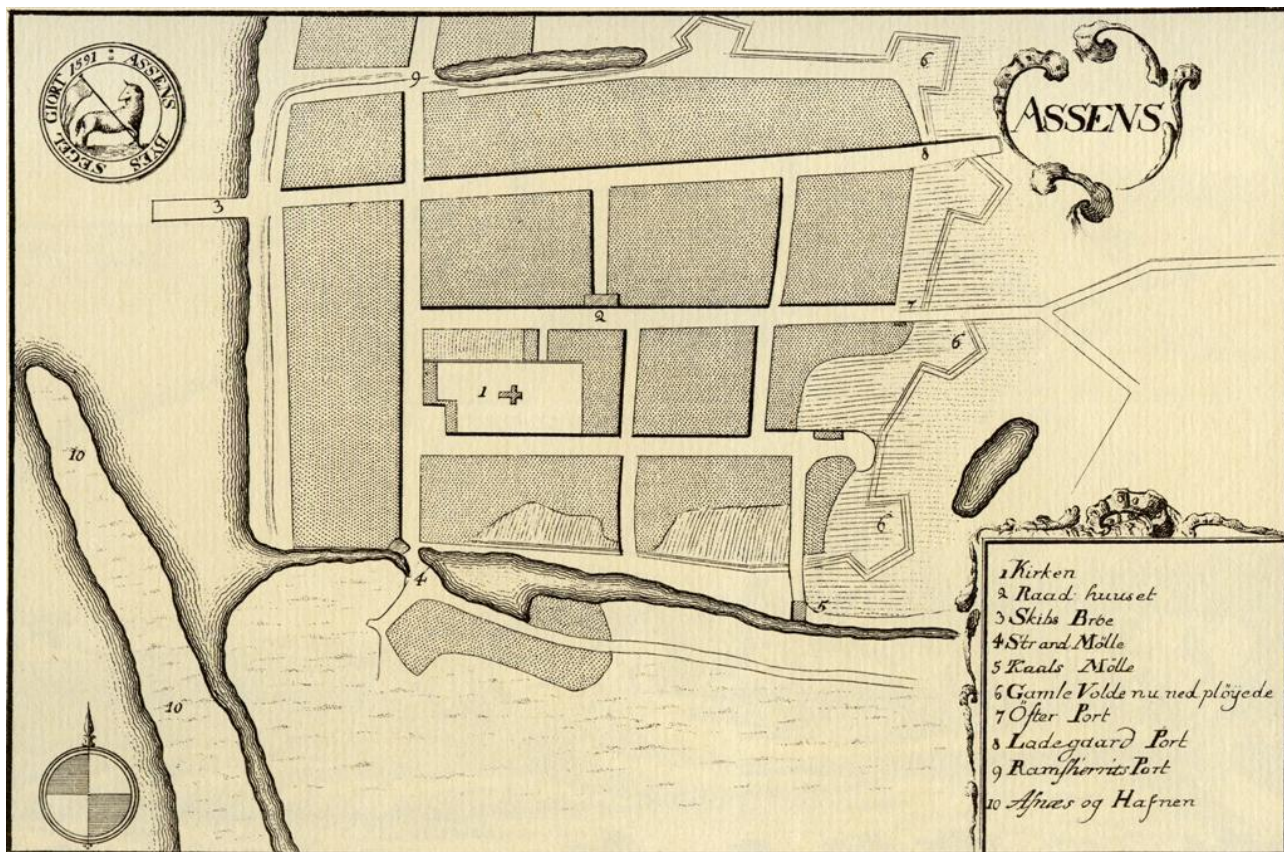
Byens Skiebne. I ældre Tider synes Assens Bye at have været ved bedre Velstand og Formue end nu omstunder, da den var omgiven med Ringmure og Taarne. Men efter N. HELVADERI Beretning in *Sylva chronolog.* Pag. 101 bleve disse sleifede 1535 fordi denne, ligesom flere Fyenske Steder, havde holdt den fangne Kong CHRISTIAN III Tilhængere (*).

(*) Anno 1548 var Kong CHRISTIAN III og Hertug Johannes af Haderslev i Assens og taledes venligen med Kong CHRISTIAN II da han fra sit Sønderborgske Fængsel blev ført til et mildere paa Kallundborg.

Imidlertid lod Kong CHRISTIAN IV den atter 1628 omgive med Jordvolde og Graver, som nu ere af sig selv forfaldne og demolerte. Huus-Bygningen er ogsaa ikkun slet, skjønt i de sidste 30 Aar ere noget forbedret, særdeles i Østergaden, saasom den bedste. Portene ere fire, men Næringen af Kiøbmandskab ringe, dog Byens Mark anseelig stor og frugtbar, hvorfor Borgerne legge sig mere paa Avling og Bonde-Væsen end paa anden Handtering. Anledningen hertil er, blant andet, Skibshavnens Forfald og Tilstoppelse ved Sand, da den forud skal have været langt bedre. Den Renselse og Forbedring synes ogsaa desto fornødnere, efterdi de Reisendes daglige Overfart her (494) fra til Aaresunds Færge-Huus paa den Slesvigske Side, udkræver det. Af saadan Giennemreise haver Assens ogsaa nogen Næring ved Færge-saavelsom Vognmands-Lauget. Consumptions Afgiften beløb sig 1764 til 2500 Rdlr.

Kirken. Byens Sogne-Kirke, som bærer Navn af St. Nicolau de Søfarendes Patron, men af nogle kaldes vor Frue Kirke, er en god Bygning med et anseeligt Taarn, opført 1488. Deri sees adskillige gamle Epitaphia og andre Prydelser. Strax uden for Byen have ligget et Capel, som længe siden er afbrudt. Et Franciscaner eller Graabrødre Closter var her før Reformationen, hvilket Monkene forlode 1530 Convivium S. Georgii eller St. Jørgens Brødres Gilde-Laag holdtes en Tiid lang efter Reformationen.

Da Byen var i bedre Stand, havde den tvende Borgemestrer siden haver én været nok. Blant dennem findes nogle antegnede saasom retsindige og gode Mænd, men én, navnlig Villem Bang, kaldes af TH. BIRKERODIO, en svar Karl, contempor Religionis & rixosus Epicuræus. Trende aarlige Markeder holdes her den 27 Junii og 7 Octobr. Og den 28 Dito.

Rudera af Fønshøre. Flere Kiøbstæder ere ikke i disse tvende Amter paa Fyens Vestre Side, men udi ældre Tider siges og skrives endnu et have været én ved Navn Fønshøre i Hindsgavls Amt. Ikke langt fra Medelfart, hvis Opkomst formodentlig kand have lagt den ældre Bye øde. Udi TH BIRKERODII Mfs som ellers opregner alle de Fynske Kirker, Herregaarde og Præster, findes nogle faa Ord herom, saa lydende: ” Ved Føn (nu en Landsbye) var i fordum Tiid en Kiøbstæd, som gandske ikke kom til Fuldkommenhed. Den kaldtes Fønshøre, hvoraf endnu (495) sees Rudera, der var og et Færgested over Beltet. Udi Fønsskov skal og sees Grave med mange store Stene og andet, som nogle holde for at have været en Herregaard kaldet Fønsgaard. Deromkring ere mange Grav-Høye og gamle Begravelser med store Steene omsatte. Maskee det er den Kiøbstad, som Mag. Jörgen Madsen i sin Visitatz-Bog beretter, der at have standet. Hr. Jörgen Kiøldsen siger, at han fik intet deraf, uden nogle fragmenta lecerata, dog fandtes der et Aflads Brev heelt, om Indulgentz for dem som gave noget til S. Annæ Altere, dateret Kallundborg 1478. Udi en gammel Pergaments Bog, som fast var bortreven paa nogle faa Blade nær, stod dette: Anno Dom. MLXXIII. Terræ motus suit in Dacia, videre:”

M. Semel & ter C. L. mortis tempora dicunt dicunt.
Tune mors in mundo regnavit prima necando.
M. C. D. nono terræ motus suit ingens
Horridus q̄tq̄ve tremens per loca plura vagans.
Nocte sequente diem facrosacti Bartholomæi
Noctis per medium plebs timer & diodenæ
Horæ, qvæ causa, noverit ipse Deus.

Saavidt BIRKERODIUS. (495)

Herregaarde. Af Herre-Sæder og Adelige Friegaarde, findes i Hindsgavls og Assens combinerte Amter, disse efterfølgende:

Bannerslund. I Føn Sogn, en god Gaard, tilhører Grevskabet Vedelsborg, og kaldtes, førend Erich Banner fik den, Sparetoen, af Hr. Claus Sparre, som fik den med Hr. Niels Broks Dotter. Den ligger paa en lystig og med Skov bevoxen Halv-øe imellem tvende Fiorde, saa at Udsigten over det lille Belt til Sønder- og Nørre-Jylland er meget behagelig. Hovetgaards Taxt er 47 Tønder 5 Skiepper 1 Album, Skovskyld 1 Tønde 5 Skiepper 1 Fierdingkar 1 Album.

Billesbølle. I Fieldsted Sogn. Godset i den Egn tilhørte 1516 Godske Rantzou, som var Kong CHRISTIAN II Kiøgemester. I forrige Seculo gjorde Hr. Steen Bille en Deel af Bøndergodset til en Herregaard, og lod derpaa sette en muret Bygning, af dobbelt Etage. Hans Søn Otte Bille, som døde ugift 1676, efterlod den sin Søster, Frue Mette Bille, giftet med Grev Henrich Derlev Holk, hvis Dotter Birgitte Holk, fik Commandeur Christian Munk. Denne solgte Gaarden til Assessor Broder Landorf, hvis Søn Knud Landorf ligeledes afstod den til Justitz-Raad Enevold Braes, og denne igien til Hr. Hof-Junker Sehested. Gaarden er opbyggt 1652. Hovetgaards Taxt er 46 Tønder 1 Fierdingkar 1 Album, Skovskyld 6 Skiepper 2 Album.

Billeshave, i Veilbye Sogn, ikke langt fra Stribsfærge, og lige over for Fridericia, en gammel Herregaard, som af de Billers Familie er bygt 1655 og bærer Navn, skjønt om dens Eyere ikke findes nogen Efterretning, uden saavidt den i vore Tider haver tilhørt de Urner og Valkendorfer. Major Valkendorf solgte den til en Svensk Mand, ved Navn Raiser, Etats-Raad, og denne haver for 4 Aars

(497) Tiid, ved Auction afhændet, ikke alene til Bønderne deres Gaarde med frie Eyendoms Ret, saa at de ere blevne Jordegne Bønder, men ogsaa i Stykkeviis afstaaet i adskilte Stykker, til andre Lysthavende, Hovetgaardens Marker, hvis frie Hartkorns Taxt er 63 Tønder 5 Skiepper 3 Fierdingkar, hvis frie Hartkorns Taxt er 63 Tønder 5 Skiepper 3 Fierdingkar, Skovskyld 1 Tønde 1 Album.

Kobberstik af Billeshave indsat af Autor – ikke en del af Dan Danske Atlas. Fra Prospekter af Danske Herregårde af Joachim Ferdinand Richardt Udgivet første gang 1844 til 1868

Billeskov i Kierte Sogn, en liden Herregaard, er den tredje, som her i Landet bærer Navn af de Bille. Hr. Steen Bille Knudsen, som døde 1590, siges at have ladet den Murede Bygning opføre paa en Holm, Aar 1577, som Th. Birkerød skriver, eller efter Hr. H. de HOFMANS Meening 1588. Knud Bille Steensen var næste Arving og efterlod den sin Søn Tønne Bille. Denne havde med Frue Hilleborg Gyldenstjerne ingen Børn, hvorfor Gaarden tilfaldt hans Broder-Søn, Steen Bille, hvis Børn bleve boesatte i Jylland og solgte Gaarden, som siden var i de Brahers Eye, thi 1718, blev den af Frue Karen Brahe, solgt til Jörgen Larsen, og af dennes Broder, Hr. Anders Larsen Hviid, 1738 efterladt hans Datters Mand Vilhelm Friderich Farenhorst. Hovetgaards Taxt er 28 Tønder 3 Skiepper i Fierdingkar 1 Album, Skovskyld 1 Tønde 6 Skiepper 1 Fierdingkar.

Brahesborg, eller efter daglig Udtale, Brasborg, i Gamtofte Sogn, er baade paa Bygning og Eyendom én af Landets ypperste og anseeligste Herregaarde. Over Indgangen staaer, tillige med et maadeligt Riim, Bygherrens Jörgen Brahes og Frue Karen Gyldenstiernes Navne med Aarstal 1657, skjønt

Erik Pontoppidan, Den Danske Atlas Tomus III, 1764

Bygningen længe tilforn var begyndt nemlig 1638, da J. B. skal have formænet Arbeyderne til troefast Gierning, nøyedes han, efter Sigende, ikke med det Svar: Vi ville bygge saa at det skal staae for Eder og Eders Børne-Børn, men (498) sagde atter: I maa bygge saa at Gaarden kand staae til Verdens Ende. Han var en saare myndig Mand, og kaldtes af nogle den lille Konge i Fyen, men laae i sin Helsot, da hans tvende Sønner Steen og Præben eller Prædbiörn Brahe 1660 komme hjem fra Kiøbenhavn og berettede ham hvad der var skeet paa den sidste Rigsdag. Efter hans Død i næste Aar arvede Præben Brahe, som ældste Søn, Gaarden og havde ned Frue Susanna Giøe, Jörgen Brahe den yngre, som giftede sig med Knud Thottes Datter af Skaane, men havde med hende ingen Børn, hvorfor Gaarden kom til Hr. Marcus Giøe som var hans Moders Susanna Giøe hendes Broder, en af Viisdom, Lærdom og Veltalenhed høyberømmelig Herre, samt Geheime-Raad og Ridder, brugt i adskillige Ambassader. Han havde med sin Frue, Knud Thottes Datter, tvende Døttre, af hvilke, den ældste som Arving, fik først til ægte Oberste Manderup Due, som blev i Slaget for Helsingborg 1710 og dernæst hans Høygrevelige Excellence Geheime Conferentz-Raad og Ridder af Elephanten Hr. Greve Christian Rantzov, Statholder i Norge, og siden Stiftamtmand i Fyen, som endnu, i en høy og meget priselig Alderdom, besidder Gaarden, og haver ladet den ind- og udvortes vel reparere, samt Ladegaarden ombygge, og paa Godset gjort mange Forbedringer. Den frie Hovedgaards Taxt ved Brahesborg er én af de største her til Lands, nemlig 116 Tønder 7 Skiepper, Skovskyld 1 Tønde 1 Skieppe 1 Fierdingkar 1 Album.

F. Richard del. J. Hollesen lith.

CA. Reitzels Forlag.

Em. Bærentzen & Co lith. Inst.

BRAHESBORG

i Fyn, opført 1656.

Erik Pontoppidan, Den Danske Atlas Tomus III, 1764

Kobberstik af Brahesborg indsat af Autor – ikke en del af Dan Danske Atlas. Fra Prospekter af Danske Herregårde af Joachim Ferdinand Richardt Udgivet første gang 1844 til 1868

Brahesholm., en god Gaard i Vedtofte Sogn, kaldtes og forðum Vedtofte Gaard, indtil de Braher bleve Eyere og tillagde den deres Navn. I Reformationens Tiid, tilhørte Vedtoftegaard Hr. Erich Hardenberg og Frue Anna Rönnov, dernæst deres Søn Hr. Eiler (499) Hardenberg, som døde 1565. Erich Hardenberg Eilersön var 1591 Herre til Vedtofte og lod saavel Gaardens Bygning, som Gods og Eyendom meget forbedre ved et Tillæg af flere Bøndergaarde. Hans tre Sønner, Eiler, Christen og Jacob Hardenberg, døde uden Livs-Arvinger, og da faldt Gaarden til deres Søster Frue Kirsten Hardenberg, som var giftet med Hr. Axel Brahe, hvis Søn Hr. Tygge Brahe Axelsön 1632 var Herre til Vedtoftegaard da Brahesholm, og gjorde atter meget til Gaardens Forbedring. Hans Datter med Frue Birgitte Brok, var Frue Anna Brahe, som ved Giftermaal tilførde den Hr Oluf Daae. Deres Søn var Hr. Claus Daae, som 1673 lagde Østerbølle Mark til Gaarden, men var ulykkeligen giftet med Frieherinde Sophia Amalia Lindenov, hvilken lod ham skyde ihjel, avlede siden uægte Børn i sit Enke-Sæde, og døde i sin anden Barselseng i Aalborg, efter at hun havde bragt et Tvilling-Foster til Verden, og i Døds Nød med største Væmodighed aabenbarede den Misgierning, som ellers ikke kunde bevises. Siden blev Brahesholm kjøbt af Geheime-Raad Morten Skinkel, giftet med Frue Anna Charisius, hvis Datter Maria Dorothea Charisius havde Hr. Vilhelm Stokfleth, død 1725. Hans Søn Justitzraad og Landsdommer Christian Stokfleth død 1740, efterlod denne og flere Gaarde, til Hr. Christian Stokfleth, Ridder, Stiftamtmand i Trundhiem og Assessor i Høyeste-Rat, hvis Datter Frøiken Christiana Stokfleth arvede den efter hans Død 1750. Hovetgaardens frie Hartkorn er 32 Tønder 5 Skiepper 1 Fierdingkar 2 Album, Skovskylt 5 Skiepper 1 Fierdingkar 1 Album, Mølleskylt 3 Tønder.

Erik Pontoppidan, Den Danske Atlas Tomus III, 1764

Kobberstik af Erholm indsat af Autor – ikke en del af Dan Danske Atlas. Fra Prospekter af Danske Herregårde af Joachim Ferdinand Richardt Udgivet første gang 1844 til 1868

Erholm en liden Herregaard i Rørup Sogn. Der til skrev sig 1588 Hr. Johan Norbye, saa og siden hans Søn Otte Norbye (500) Hr. Erich Rosenkrands og hans Børn med Frue Helvig Hardenberg, beboede den siden. De næstfølgende Eyere finder jeg ikke, men i vor Tiid besiddes den af Hr. Etats-Raad og Amtmand Simonsen, som haver ladet Bygningen fornye og Godset forbedre. Det frie Hartkorn er ikkun saare lidet, nemlig 18 Tønder 6 Skiepper 2 Fierdingkar, 1 Album, men Skovsyld 5 Tønder 6 Skiepper 1 Fierdingkar

Kobberstik af Friderichsgave indsat af Autor – ikke en del af Dan Danske Atlas. Fra Prospekter af Danske Herregårde af Joachim Ferdinand Richardt Udgivet første gang 1844 til 1868

Friderichsgave tilforn Hagenskov. Friderichsgave én af de importanteste og største Gaarde i Fyen, var indtil midt i forrige Seculo, en af Cronens Forlehnninger, og havde da et fast Slot, kaldet Hagenskov, som i Historien er blant andet bekiendt deraf, at Kong CHRISTOPHER I. Anno 1259

Erik Pontoppidan, Den Danske Atlas Tomus III, 1764

lod der hensette Erke-Biskop Jacob Erlandsen i Fængsel paa 2 Aars Tid, hvor over hele Riget af Paven blev bandsat og megen Uroe opvakt. Blant de Adelsmænd, som siden havde Hagenskov Slot i Forlehning, findes 1425 Ricman van der Lanken 1498 Jörgen Urne, som da fik Kong HANSES Qvittering for 300 Marks Afgift, 1524 Hr. Eske Bilde, 1553 Eiler Rønnov 1591 Erich Hardenberg 1605 Jacob Ulfeld til Urop 1640 Jörgen Brahe til Hvedholm. Efter Regieringens Forandring, skienkede Kong FRIDERICH III Gaard og Gods til Hr. Niels Banner, som til den Kongelige Mildheds Erindring kaldte det efter Giverens Navn Friderichsgave. Hans Søn med Frue Anna Cathrina Schult, var Hr. Christian Banner, hvis Enke-Frue Mette Kula beboede den efter hans Død, da den siden blev købt af Jochum von Dewitz General og Ridder af Elephanten død 1719 og hans Frue Margretha von Levetzou, død 1744. Imidlertiid blev Friderichsgave ved Testamente tillagt velbemeldte Generals Broder-Søn Hr. Oberst-Lieutenant Ditlev von Devitz, siden fik Cancellie-Raad Otte Gaarden som døde 1766. (501) Hagenskovs gamle Bygninger er i dette Seculi Begyndelse ødelagt ved Ildebrand, og den nærværende ikkun af Bindingsverk. Hovedgaards Taxt er 98 Tønder 7 Skiepper 1 Fierdingkar, Skovskylld 1 Tønde y Skiepper 2 Album, Mølleskylld 14 Tønder.

Kobberstik af Hindsgavl indsat af Autor – ikke en del af Dan Danske Atlas. Fra Prospekter af Danske Herregårde af Joachim Ferdinand Richardt Udgivet første gang 1844 til 1868

Hindsgavel. Hindsgavel, var ligesom bemeldte Hagenskov i gamle Dage, et fast Slot og Cronens Forlehnning ved Medelfart-Sund, paa en Odde, som udløber i det lille Belt. Nogle mene, at det ældste Navn var Grimborg, saa kaldet af Bygherren en Kiæmpe eller Helt Grim. Siden kaldtes det Hegnes, ligesom Skoven og heder Hegnes Skov. Hegnesgavel eller Hinsgavel er det Navn, som ey sielden forekommer i Historien, ligesom næstliggende Amt deraf kaldes Hindsgavls Amt. HVITFELD beretter pag. 306, at Aar 1295 blev holdet et Møde og Samtale imellem Kong ERICH MENDEVED og de Norske af Marsk Stigs Parti, paa Hindsgavl, skjønt derved intet udrettedes, og den af Arna Magnæo udgivne gamle Krønike siger, at Slottet blev indtaget 1298. Castrum Hænesgavel capitur. Da den ulykkelige Kong CHRISTOPHER II. pantsatte dette og flere Slotte til Greverne af Holsteen, saa blev det af hans Søn Kong WALDEMAR iii. Aar 1348 igien indløst og bragt til Kronen. Af forrige Tiders Lehnsmænd paa Hindsgavl Slot finder jeg Berneke Skinkel 1387 Eggert Frille, Ridder og Rigens Raad samt Capitaneus in castro Hyntzegavel Anno 1466 Giord Nielsen 1513 Hans Johansen til Rørbek 1549 Jörgen Sehested 1569 Hans Lindenov 1583 Christoffer Lindenov 1596 Jacob Ulfeld, Axel Brahe 1604. Hr Gregers Krabbe til Toftelund 1632 Tyge Belov 1650. Ve de Svenskes Indfald 1658, blev Hindsgavl Slot gandske ødelagt, og Godset efter Souverainiteten afhændet til Borgemæster Hans Juul (502) og Raadmand Hans Svendsen i Medelfart, som af de gamle Mure opbygde en nye Ladegaard, paa et andet Sted, lidt længere fra Stranden. Siden tilhørte det Hans Kay Ahlefeld, Kay Hiort, General Jochum Dewitz og hans Arvinger, Major Dewitz, nu Basse, som merkeligen haver forbedret denne Gaard, og derved anlagt to skønne Frugt-Haver samt Fiske-Parker og andet (*)

(*) I én af Haverne sees med Forundring en stor Møllesteen, i hvis Øye er plantet en Lind, som ved Vext er kommen til den Fuldkommenhed og Styrke, at den opløfter Møllestenen en halv Alen over Jorden, foruden at hindres i sin Vext.

Gaardens frie Hartkorns Taxt er 53 Tønder 3 Skiepper 1 Fierdingkar 1 Album.

I Gaardens Enemerker findes en Banke med sort glimrende Jern-Sand, af hvilket undertiden oversendes nogle Tønder til Brug for Cantzelliet i Kiøbenhavn og andre Skriver-Stuer, saasom anseeligt, naar det strøes paa Skrift. Et andet Vidnesbyrd om samme Grunds Jernagtige Indhold er en Sundheds Kilde, tet neden ved Søndenstrand, hvor Mfs. Anoymi, som denne og nogle flere Efterretninger tages af, siges at være Jernmalm, formodentlig Myre- eller Mose-Jern. Da Kilden som flyder der igennem, længe haver haft Ord for en saa kaldet Hellig Kilde og flittig besøges, skjønt efter gammel Sædvane ikkun paa St. Hans Aften, saa fortiente den vel vore Naturkyndiges nøyere Prøvelse, efterdi det, som gjør Pyrmonter og en Deel andre Brønde berømt, er egentlig ogsaa Minera Martis.

Adskillige Høye paa Marken og i Skoven, som ligne deals Gravsteder, deals hedenske Altere, i denne Egn, synes at give tilkiende, her haver af Arilds Tiid været Høvdingsborge, og anseelige Beboere. (503) Tiid efter anden, og allersidst 1752 haver man opgravet en Deel Urner eller Aske-Potter med Armringe, Haarnaale og deslige Prydelser. Saa og i Mosen paa 12 Tørvs Dybhed, et Armskiold i kruset Arbeyd, af Corinthisk Ertz. Aar 1738 er hugget i Lykken en Eeg, igiennem hvis Roed sad et Sværd, hvoraf Klingen og Fæstet vare kiendelige. Et Oxe-Horn er funden der i en Mose og bevares paa Gaarden med flere Alderdomme, hvilket synes at give tilkiende, enten at Landets Øxne, ligesom efter nogles Meening dets Mennisker, skulle have været større end nu omstunder, eller og at en saa kaldet Uhroxen ved en Hændelse her haver lagt sine Horn, hvis Længde er en Alen

Erik Pontoppidan, Den Danske Atlas Tomus III, 1764

og en Tome, Vegten 4 Pund. I min liden Samling af Landets Naturalier findes Pande-Benet af en Oxe med begge Horn, vel saa store som de Fynske. De ere nyeligen opgravede i Vendsyssel.

Holsegaard i Brenderup Sogn, en Herregaard, har tilforn været 3 Bøndergaarde, som en Banner paa Øregaard lod nedbryde, og deraf indrettet en Herregaard, efter hans død blev Godset spilt ad. 1728 solgte Frue Oberstinde Steenssen denne Gaard til Provsten Andrea Hviid som fik den completeret. Cancellie-Raad Bruun fik med Kongelig Tilladelse Gaardens Marker for sig selv og opbygte endeel af Garden. 1744 Hans Bryde, som opbygde endeel af Gaarden. Nu Krigs-Raad Wedel. Dens Hovedgaards Taxt er 14 Tønder 5 Skiepper 1 Fierdingkar 1 Album, Skovskyld 1 Tønde 2 Fierdingkar 2 Alb.

Paa den liden Øe Fænøe-Kalv, som hører til Hindsgavl's Enenerker, hvor Beltet er allersmallest, og den dybe Strøm meget sterk, blev Anno 1300 foretaget en Freds-Handling mellem Kongerne af Danmark og Norge. Der havde Svensken 1658 udvalgt sig et beqvemt (504) Sted til en liden Fæstning, hvis Levninger sees der endnu, men én af deres efterladte sprungne Canoner er opført til forbemeldte Hindsgavl, saasom er Aldersdoms Minde.

Kobberstik af Kiærsgaard indsat af Autor – ikke en del af Dan Danske Atlas. Fra Prospekter af Danske Herregårde af Joachim Ferdinand Richardt Udgivet første gang 1844 til 1868

Erik Pontoppidan, Den Danske Atlas Tomus III, 1764

Kiærsgaard i Brenderup Sogn, nær ved Kirken, tilhørte i lang Tiid de Bille, som efter forrige Erindring, have været Egnens største Lods-Eyere. Steen Bille den ældre, som 1557 bygde eet af de murede Huse, skal have købt den af tvende Jomfruer Emike. Knud Bille den ældre, og efter ham 1588 Steen Bille, eyede Kiærsgaard, og fik med sin Frue Helvig Ulfeld næstliggende Damsgaard, til sine Markers Forøgelse. Hans Søn Erich Bille bygde det andet Huus og døde i sin Alders 80de Aar 1641. Hans Søn med Frue Mette Beck var Ridder Steen Bille den yngre død 1672. Han indløste Kiærsgaard fra Hans Lindenov, til hvilken den vor nogen Tiid pansat, og havde med Frue Birgitte Kruse Erich Bille den yngre, som var giftet med Frue Anna Trolle, en navnkundig Dame, som stiftede en god Skole i Brenderup Sogn, og holdt Gaarden ved sin Familie indtil 1723, da den blev tilstrædet af Oberst Christian Friderich Gersdorf. Hovetgaards Taxt er 87 Tønder 7 Skiepper 2 Fierdingkar, Skovskyld 7 Tønder 6 Skiepper 2 Fierdingkar 2 Album.

Kobberstik af Løismose indsat af Autor – ikke en del af Dan Danske Atlas. Fra Prospekter af Danske Herregårde af Joachim Ferdinand Richardt Udgiven første gang 1844 til 1868

Løismose, som og skrives Løigesmose, i Haarbye Sogn, én af Landets største og beste Gaarde, skal efter TH. BIRKERODII Mfs. Have tilhørt Herr Jacob Hardenberg og hans Frue Mette Tinnhuus, uvist i hvad Aar, men at den formodentlig kort efter er kommen i de Oxers Eye, sees af følgende Opskrift over Borgegaardens hvælvede Port: Anno 1575 Hr. *Peder Oxe* til Gisselfeld, Rigens

Hofmester og Raad, *Johan Oxes Søn* til Nielstrup, og hans Frue (505) *Mette Rosenkrantz*, Hr *Oluf Rosenkrantses* Dotter af Valløe, lod bygge dette Huus. Siden er den, jeg veed ikke naar eller hvorledes, beboet af Alexander Derham, som døde 1600, og Frue Mette Urne, hvis Dotter som ægtede en Dresselberg. Dernæst er den bleven de Billers Eyendom. Den første af dem, som skrev sig til Løismose, var Hr. Anders Bille Rigens Marsk, som døde 1658, og efterlod Frue Sophie Rosenkrantz, deres Søn Erich Bille, som døde 1694, havde Frue Mette Rosenkrantz, og med hende Anders Bille, giftet med Frue Beata Bielke. Af deres Arvinger blev Gaard og Gods solgt til Hr. General Adam Friderich Tramp, som fik Sophia Amalia Adler, General Admiral Cort Siversen Adlers Dotter, og havde med hende Hr. General Conrad Greve af Tramp, hvis Søster Sophia Hedevig Comtesse af Tramp endnu besidder Løismose. Dens prægtige skønt gothiske Bygning, samt herlige Lysthaver, Alleer, Skove, Vande og deilige Udsigt, tildrager Stedet en Særdeles Ynde og Høiyagtelse. Hovetgaards Taxt er 66 Tønder 1 Skieppe 2 Fierdingkar, Skovskyld 3 Tønder 5 Skiepper 1 Fierdingkar.

Søeholm. En maadelig Herregaard i Kiøng Sogn. Af dens gamle Eyere vides Gabriel Skinkel og Frue Anna Rantzov 1589, som ikke havde Børn, hvorfor Gaarden faldt til Gabriels Broder Niels Skinkel, som lod Borgegaarden opbygge, efterladende den til sin Søn Laurids Skinkel. I vore Tider haver den tilhørt Oberst August v. Kaphengst; Hans Frue Anna Barbara Carius døde 1745, og efterlod Gaarden ved Testamente til Hr. Christian Stokfleth, og efter hans Død hans Dotter Frøken Stokfleth. Hovetgaards Taxt er 21 Tønder 5 Skiepper, Skovskyld 1 Skieppe 2 Fierdingkar 1 Album. (506)

Søndergaard i Rorup Sogn en stor Avlsgaard, tilhørde 1588 Hr. Knud Rud Ottesen, som døde uden Børn, siden Hr. Claus Brockenhus, og dennes Søn 1606. Hr. Claus Brockenhuus, som havde Frue Emerentze Jernskiæg, og efterlod Gaarden til sin Søn Peder Brockenhus. Omsider er Søndergaard kommen til den Grevelig Wedelske Familie. Frie Hartkorn er 44 Tønder 3 Skiepper 2 Fierdingkar 1 Album, Skovskyld 9 Tønder.

Tybring i Ørslev Sogn, rettere Tybrind, da den skal have sit Navn af ti Vælde-Kilder eller Brønde, som gjøre vandrige Graver omkring Borgegaarden. Dens ældste Eyer, ved Navn Corfitz Wiffert, skal Aar 1588 have ladet den anlegge paa Grund af en nedbrudt Landsbye, som bar samme Navn. Hans tvende Døtre med Frue Anne Gyldenstjerne havde ingen Børn, hvorover Gaarden kom i deres Hænder, som Eyeren allermindst havde undet den, siger TH BIRKEROD, og legger disse Ord dertil: *Corfitz* samlede og, og lagde Byen øde til hans Børns Fremtarv, men de døde ud og fik ikke got deraf, de andre Arvinger ikke heller, det gik alt bort i Fremmedes Eye. Hvem de følgende Beboere have været, vides ikke. Hr. H. de HOFMAN meener, at en Lindenov skal have bygget derpaa. Nu er den, ligesom Søndergaard, Hr. Greve Wedel tilhørende, og haver Hovetgaards Taxt 98 Tønder 1 Fierdingkar 2 Album, Skovskyld 16 Tønder 5 Skiepper 2 Fierdingkar 1 Album.

Kobberstik af Vedelsborg indsat af Autor – ikke en del af Dan Danske Atlas. Fra Prospekter af Danske Herregårde af Joachim Ferdinand Richardt Udgivet første gang 1844 til 1868

Vedelsborg i Huusbye Sogn, nu en Grevelig Residentz og Hoved-Sæde i Grevskabet med samme Navn. Gaard og Gods er af stor Vigtighed, Egnen frugtbar, og Skovene med de beste i Landet. (507) Gaardens gamle Navn, som ofte forekommer i Slægte-Bøgerne, var indtil 1672 Iversnes, formodentlig af en Beboere i de ældste Tider ved Navn Iver eller Ivar, som er et egentlig national Navn. I et pat hundrede Aar, om ikke længere, var Ivernes et Stamhuus for de Gyldenstiernes mægtige talrige Familie. Der til skrev sig 1450 Henrich Knudsen Henrichsen, som med Frue Anna Munk havde til Arving Knud Henrichsen, hvis Huusfrue var Hilleborg Skinkel. Deres Søn og Gaardens næste Arving var atter Henrich Gyldenstierne, som døde 1517, og havde med Frue Karen Bille, foruden flere Børn, Knud Gyldenstiern, sidste Catholske Biskop i Odense, men som Arving til Ivernes, Christopher Gyldenstierne, giftet med Frue Anna Parsberg, og død 1562. Dennes Søn var Henrich Gyldenstierne, hvilken ligesom hans tvende Brødre, ikke havde Livs-Arvinger, hvorover Ivernes faldt til hans trende Søstre, navnlig Karen Gyldenstierne, Godske Lindenovs, Anna Gyldenstierne, Friderich Markedans, og Ingeborg Gyldenstierne, Hans Oldelands. Deres Børn toge Deel i Godset, men beholdt det ikke længe uden Gield, følgelig blev det af den Lindenovske Familie, saasom sidste Eyere, i Begyndelsen af Kong CHRISTIAN V. Regiering, afstaaet til den med de Mynsterske Troupier saasom commanderende General herindkomne Hr. Wilhelm Friderich

Erik Pontoppidan, Den Danske Atlas Tomus III, 1764

Friherre af Vedel eller Veddel, Slot- og Borgherre til Reetz og Nyrnberg, døde 1706 den 6 Februarii, hvilken giftede sig med Hr. Hannibal Sehesteds Dotter, og Aar 1672 den 11 December blev ophøyet til Grevelig Værdighed, med Viilkaar at oprette af Ivernes og flere underliggende Gaarde, et Lehn-Grevskab, for sig og sine Descendenter, nemlig (508) hans Søn Grev Hannibal, Sønne-Søn Greve Christian, døde 1759 den 30 Januarii, Sønne-Søns Søn Hannibal Greve af Vedel, Cammer-Herre, Ridder af Dannebrog og Hofmester hos Hendes Kongelige Høyhed Printsesse SOPHIA MAGDALENA, som døde 1766 den 9 May, og efterlod Gaarden til sin Søn. Gaardens gamle Bygning er i de nyere Tider efterhaanden ombyggt og forbedret, særdeles 1706, da og en meget skøn Slots-Kirke eller Capel tillige er indrettet med kostbare Ornamente, samt kunstig Malning paa Alter-Tavlen beprydet. Paa en nye Lades Opbyggelse haver Grev Christian Vedel 1732 gjort stor Bekostning, saa og ved Huusbye Kirke stiftet et lidet Hospital for 6 Lemmer 1742. Foruden Grevskabets privilegerede 300 Tønder Hartkorn, haver Vedelsborg Hovetgaard, som frie Taxt 80 Tønder 2 Skiepper 2 Fierdingkar 1 Album, Skovskyld 16 Tønder 6 Skiepper 2 Fierdingkar 2 Album.

